

Frames

in situ (2025)

not/
standing
/alexander
vantournhout
/

inleiding

In zijn essay *Parergon* schotelt de Franse filosoof Jacques Derrida zijn lezer een vraag voor: "Stel dat een inbreker alleen de lijsten van de kunstwerken in je huis zou stelen, en niet de kunstwerken zelf. Hoe zou jij dan voortaan tegen kunst aankijken?"

In zijn nieuwe creatie **Frames** (2025) draait Alexander Vantourhout dit gedachte-experiment om: wat als de inbreker het schilderij steelt maar de lijst laat hangen? Wat betekent en doet dat frame dan nog? Wat is het belang en potentieel van een beeldkader? Is het een 'parergon' - een secundair, bijkomstig element - of net een structureel element van het kunstwerk?

Frames onderzoekt het element van het theater dat meestal als vanzelfsprekend wordt beschouwd, het element dat theater überhaupt mogelijk maakt: het kader of frame dat de blik van de toeschouwer stuurt. De voorstelling bouwt voort op onderzoek dat eerder ook werd gevoerd in *Foreshadow* (2023), waarin de achterwand van het theater dicht bij het publiek werd gebracht, en *Through the Grapevine* (2020), waarin het prosceniumtheater overhoop wordt gehaald met een trapeziumvormige, trompe-l'oeil dansvloer.

Net als *SCREWS* (2019) nodigt deze nieuwe productie het publiek uit buiten de muren van het theater voor een reis langs drie tot vier paviljoenen of tableaux, in dit geval van het ene frame naar het volgende. Deze bewuste 'frames' zijn strategisch geplaatst in de openbare ruimte, variërend van een cirkelvormige tot een frontale en bifrontale publieksopstelling.

Het werk van Alexander Vantourhout is altijd al door en door cross-disciplinair en houdt het midden tussen dans, circus en theater. *Frames* is een uitbreiding en een expliciete toenadering tot de wereld van de beeldende kunsten, waaraan de kijkkaders ontleend worden. Bovendien speelt de scenografie van de kaders en de omgeving een cruciale rol en wordt het werk als dusdanig bijna architectonisch van aard.

1. *Foreshadow* (2023), foto door Bart Grietens
2. *Through the Grapevine* (2020), foto door Bart Grietens
3. *SCREWS* (2019), foto door Bart Grietens

2

1

3

kader als speelveld

Frames brengen beperkingen met zich mee. In het artistieke universum van Vantournhout is een beperking echter nooit negatief maar wel een rijke bron van nieuwe mogelijkheden. Beeldkaders onderscheiden én verbinden een 'binnen' en een 'buiten'; ze helpen het publiek om hun blik te concentreren op het getoonde; ze maken elementen zichtbaar of onttrekken die aan onze blik (denk maar aan de 'hors-champ' in de cinema of de 'off-stage' op het toneel); de theaterlijst dwingt de regisseur om rekening te houden met zichtlijnen, etc. Al deze aspecten zijn mogelijke parameters waarmee gespeeld kan worden.

De frames zullen sowieso ook een choreografische impact hebben: ze beperken sommige bewegingen en maken nieuwe onvermoede bewegingen net mogelijk. Zo kan een frame een 'agrès' worden. Dat is de naam voor instrumenten die binnen de gymnastiek en circus worden gebruikt, zoals een springplank, ringen, een balk of een trapeze. Die laatste 'omlijst' niet alleen de blik van het publiek; ze maakt in de eerste plaats de circusact zelf mogelijk. Handelingen en frame zijn zodanig met elkaar verweven dat ze een actie-eenheid vormen.

In *Frames* worden de kaders instrumenten waaraan performers kunnen hangen, zich vastgrijpen, waarop ze kunnen steunen, die 'planking' mogelijk maken, etc. Vantournhout heeft een bijzondere aandacht voor het materiaal en de vorm van de kaders. Via ongewone materialen en subtiele vervormingen kunnen bepaalde referenties (zoals de sokkel naar de beeldhouwkunst verwijst of de banquette naar het circus) worden geabstraheerd. Daarnaast creëren ze een nieuwe kijk op het lichaam, doordat er vaak bepaalde lichaamsdelen *nét* buiten het kader zullen vallen en aan het oog van de kijker worden onttrokken. Welke impact heeft de blik op een lichaam waarvan je bijvoorbeeld de voeten of het hoofd niet kan zien?

Als een theaterlijst een 'vierde wand' creëert, waarbij de performers zich gedragen alsof het publiek er niet is, doorbreek je die wand dan op een bepaald moment? Hoe organiseer je als choreograaf de mise-en-corps binnen het beeldkader? Maak je een plat twee-dimensionaal beeld of creëer je ruimtelijke diepte? Hoe plaats je het publiek tegenover het kader?

'Framing' is door het spel met perceptie altijd ook een politiek gegeven: wat wordt zichtbaar gemaakt en wat blijft onzichtbaar? Hoe inclusief of exclusief is het beeld? Wie of wat is merk-waardig, het waard om opgemerkt te worden? En vooral: wie bepaalt het frame, het perspectief en dus de beeldvorming? Hoe we de wereld om ons heen zien beïnvloedt hoe we met die wereld interageren. Kunst kan kritisch wijzen op die macht van kijkkaders, of alternatieve kaders voorstellen.

op onderzoek binnen verschillende frames

venster

We zouden de architectuur als discipline kunnen definiëren als het organiseren of 'choreograferen' van de binnen- en buitenruimte. De belangrijkste constructieschakel tussen binnen en buiten is het venster. Naast verluchting en verlichting is een van zijn belangrijke functies: framing. Een venster is vergelijkbaar met de lijst rond een schilderij. Het maakt de omgeving tot een landschap, een uitzicht, een beeld. Dat visuele aspect vinden we ook etymologisch terug: het Latijn voor raam is 'specularia', een woord dat naar 'kijken' verwijst. In het Oud Engels sprak men van een 'eyethurl', wat letterlijk 'eyehole' betekent.

Le Corbusier omschreef de functie van een kamerwand ooit als iets wat het uitzicht op een constant en overweldigende omgeving diende te belemmeren. Paradoxaal genoeg kan die belemmering de impact en betekenis van een landschap natuurlijk net versterken.

Wat bepaalt de focus? Wat treedt op de voorgrond en wat op de achtergrond? Hoe verhouden frame en dansend lichaam zich tot elkaar? Kiezen we voor een frontale of bi-frontale publieksopstelling, waardoor het 'binnen' voor de ene toeschouwer het 'buiten' voor de andere is?

- 4. Le Corbusier, *Sainte Marie de la Tourette*
- 5. Le Corbusier, *villa bij Lake Geneva*
- 6. *Frames (2025)*, foto door Bart Grietens

4

5

6

hemelraam

Hoe vaak nemen we de tijd om naar de hemel te turen? We kennen de namen van zoveel popsterren... Maar hoeveel sterrenbeelden kunnen we benoemen? En hoeveel wolkenformaties, zoals de cirrus, cumulus of stratus? De Amerikaanse kunstenaar James Turrell maakte verschillende 'skyrooms', waarin een publiek door een kader naar de hemel kan kijken.

Ook in *Frames* richt Vantournhout de blik van de kijker op de hemel en doet de kijker haar herontdekken. Wolken passeren als in een Magritte-schilderij, vliegtuigen laten sporen achter in dit speelveld,... de achtergrond van deze hemelchoreografie is in constante beweging.

Welke mogelijkheden creëert een dergelijke opstelling voor de acrobatie en haar spel met de zwaartekracht? Wat gebeurt er als de vierde wand - een soort plafond in dit geval - doorbroken wordt en de performers van bovenaf in het publiek neerdalen? Hoe percipieert een publiek een dans die zich -letterlijk- boven haar hoofd afspeelt?

7. *Frames* (2025), foto door Bart Grietens

8. James Turrell, *PS1*

9. *Frames* (2025), foto door Bart Grietens (volgende pagina)

banquette/ring

De circulaire publieksopstelling lijkt de meest natuurlijke. Mensen hebben namelijk spontaan de neiging om in een cirkel rond een opvoering in de publieke ruimte, een bepaalde situatie of ongeluk te staan. Ook de Antieke openluchttheaters waren circulair, zij het niet 360 graden rondom, zoals bij circustenten het geval is.

10

11

Historisch gezien is een banquette geen showattribuut maar een afscheiding tussen de zitplaatsen van het publiek en de circuspiste. De houten ringstructuur werd pas een agrès toen een acrobaat erop ging staan om een salto te maken. Het bleek het begin van een nieuwe circusdiscipline, de saltimbanques, waarbij de banquette dienstdoet als acrobatische springplank.

In deze opstelling wordt de toeschouwer in zekere zin deel van de scenografie. De toeschouwers kijken zowel naar de acrobaten als de andere toeschouwers. Door naar de reacties van anderen te kijken, kun je afleiden wat er vanuit een ander perspectief te zien is. Die visuele verbondenheid tussen de toeschouwers schept het gevoel dat ze de voorstelling ook 'frontaal' meemaken zonder dat ze de voorzijde zelf zien. Dat 'via-kijken' schept een 'democratische' sfeer die de samenhang van het publiek en je manier van kijken beïnvloedt.

sokkel

Een sokkel is een kaderend element binnen de context van de beeldhouwkunst - en interessant in relatie tot de evolutie in Vantournhouts oeuvre in de richting van de beeldende kunst. Een piëdestal verandert de ruimtelijke en visuele verhouding van een sculptuur ten opzichte van een toeschouwer en geeft het extra symbolische waarde. Iets vergelijkbaars gebeurt met een verhoogd theaterpodium, zoals je in een klassieke schouwburg terugvindt, al zorgt zo'n podium in tegenstelling tot een sokkel meestal voor een frontale in plaats van een circulaire publieksopstelling.

In *Frames* zal de sokkel fungeren als een hoog minipodium waarop acrobaten alleen of samen onderhandelen met de zwaartekracht. Het podium is te klein voor twee dansers tegelijk, toch zullen ze samen een evenwicht moeten vinden. Bovendien creëert het de mogelijkheid om te werken met een 'ondergronds niveau', hetgeen een hele nieuwe ruimte bewegingsmogelijkheden creëert.

12. *Frames* (2025), foto door Bart Grietens

geluid

Als je je als kunstenaar buiten de muren van een theaterzaal begeeft, dan heeft dat ook op auditief vlak consequenties. Elke locatie brengt steeds haar eigen geluiden met zich mee: het ruisen van bomen, het getoeter van auto's, het geroezemoes van voorbijgangers,... In *Frames* zullen montages van vooraf opgenomen geluiden - *arranged sonorities* - zich vermengen met de concrete omgevingsgeluiden van het moment. Dat zal een element van verrassing, vervreemding en verwondering zijn (het idee is om met onzichtbare luidsprekers te werken, verwerkt in de scenografie).

Hoor je échte vogels of zijn het opgenomen klanken? Wat gebeurt er met je perceptie als omgevingsgeluiden worden afgespeeld die helemaal niet stroken met de omgeving waarin het publiek zich bevindt?

tot slot

Frames opent en sluit de kijkersblik. Het stelt zich op buiten de muren van een traditioneel theater en verruimt daarmee de blik van de kijker, op de voorstelling zelf maar tevens ook op de omgeving waarin ze zich afspeelt. Onopgemerkte zaken worden binnen een kader en kijkfocust opnieuw merkwaardig. *Frames* focust onze aandacht op die zaken die we vaak over het hoofd zien: een specifieke locatie, de impact van de zwaartekracht, de samenwerking en onderhandeling tussen lichamen,...

Die openheid wordt tegelijk gecounterd door een directieve omgang met de kijkersblik naar wat zich binnen het kijkkader afspeelt. Door de kaders voornamelijk te ontlenen uit de beeldende kunsten stelt het tegelijk ook de podiumkunsten 'tentoon' binnen een nieuw perspectief.

13. *Frames (2025)*, foto door Bart Grietens

video

Een eerste indruk van wat *Frames* zou kunnen worden, ontdek je in [deze video](#), het resultaat van de eerste onderzoeksweken.

biografie

not standing werd opgericht door choreograaf **Alexander Vantournhout**.

Alexander Vantournhout (Roeselare, 1989) studeerde in Brussel aan ESAC (Ecole Supérieure des Arts du Cirque) en verdiepte er zich in rad, jongleren en acrobatie om zich vervolgens toe te leggen op een dansstudie aan P.A.R.T.S. (Performing Arts Research and Training Studios). Zijn bewegingstaal wordt beïnvloed door danstechnieken, gevechtscunst, circus, yoga, anatomie en de dierenwereld. Twee constanten in zijn artistiek parcours zijn de zoektocht naar het creatief en kinetisch potentieel van het lichaam en het onderzoek naar de vele aspecten van de relatie tussen kunstenaar en object.

In 2014 gaat *Caprices* in première, een solo-choreografie op de muziek van Sciarrino. Een jaar later kaapt Alexander met *Aneckxander* (2015), in co-creatie met Bauke Lievens, verschillende internationale podiumprijzen en in 2017 werkt Alexander opnieuw samen met Bauke voor het duet *Raphaël*. *The Ceramic Rose* (2018) vormt een choreografische solo die de theatrale monoloog van Scali Delpéyrat ondersteunt. De voorstelling wordt gepresenteerd op Festival d'Avignon. Zijn eerste groepsstuk, *Red Haired Men* (2018) is geïnspireerd op de absurde poëzie van Daniil Kharms, en mengt dans met acrobatie, theater en magie. In 2019 ontwikkelt Alexander zijn eerste in-situ voorstelling, *SCREWS*. Vijf performers gidsen het publiek door een serie micro-performances die zich tussen en rondom het publiek afspelen. Met *Through the Grapevine* (2020) keert Alexander Vantournhout terug naar de theaterzaal en creëert hij zijn eerste echte duet, dat tot op zekere hoogte verder bouwt op het idee van *Aneckxander* (2015). Het lichaam wordt opnieuw geïntroduceerd in een zeer pure vorm en de voorstelling verdiept zich in het creatieve en kinetische potentieel van fysieke begrenzing. In 2021 gaat *Contre-jour* in première in de CENTQUATRE in Parijs. Bij deze creatie kiest hij voor het eerst volledig voor de rol van choreograaf en geeft het podium aan vijf performers met uiteenlopende achtergronden. Het najaar van 2022 staat in het teken van de solo *VanThorhout*. *Foreshadow* gaat in première in de zomer van 2023 op Julidans in Amsterdam. In 2024 ziet *every_body* het levenslicht. Met dit duet zet Vantournhout een volgende stap in het ontleden van alledaagse bewegingen om zo de grenzen te verleggen van wat het menselijke lichaam kan.

Zowel *Aneckxander* als *SCREWS*, *Through the Grapevine*, *Snakearms* en *VanThorhout* werden geselecteerd voor het TheaterFestival als één van de meest opmerkelijke voorstellingen van het seizoen. De projecten van not standing werden de voorbije jaren eveneens gelauwerd met de Jong Theaterprijs en de Publieksprijs op Theater Aan Zee. Ook werd het werk reeds geselecteerd voor circusnext en het Aerowaves netwerk.

Alexander Vantournhout creëerde twee dansfilms, *Screws & Stones* (2019) en *Snakearms* (2021). Laatstgenoemde werd geselecteerd voor het Cinedans Festival.

Alexander Vantournhout is artist-in-residence in Kunstencentrum VIERNULVIJF in Gent, artiste associé in le CENTQUATRE in Parijs en cultureel ambassadeur van de stad Roeselare. not standing wordt ondersteund door de Vlaamse Overheid en Fondation BNP Paribas voor de ontwikkeling van de projecten.

14. Alexander Vantournhout, foto door Bart Grietens

credits

Concept & choreografie: Alexander Vantournhout

Gecreëerd met & uitgevoerd door: Chia-Hung Chung, Axel Guérin, Emmi Väisänen
& Alexander Vantournhout

Dramaturgie: Sébastien Hendrickx & Rudi Laermans

Kostuums: Patty Eggerickx (tbc)

Soundscape: tbc

Rehearsal director: Esse Vanderbruggen

Research collaborators: Charlotte Cétaire, Mélusine Lavinet-Drouet, Petra Steindl
& Esse Vanderbruggen

Tourplanning: Frans Brood Productions

Company management: Esther Maas

Technische coördinatie: Bram Vandeghinste

Productie & tourmanagement: Janne Coonen & Kiki Verschueren

Communicatie: Kiki Verschueren

Beelden: Bart Grietens

Productie: not standing

Co-productie: Kunstencentrum VIERNULVIER, Gent (BE) & meer te bevestigen

Gerealiseerd met de steun van de Tax Shelter van de Belgische Federale Overheid, via Flanders Tax Shelter

Alexander Vantournhout is artiest-in-residentie in Kunstencentrum VIERNULVIER in Gent en artiste associé van le CENTQUATRE in Parijs. Alexander Vantournhout is cultureel ambassadeur van de Stad Roeselare en wordt gesteund door de Vlaamse overheid en Fondation BNP Paribas voor de ontwikkeling van zijn projecten.

contact

Alexander Vantournhout

Artiest
info@notstanding.com

Esther Maas

Company manager
esther@notstanding.com

Janne Coonen

Administratie en productiemanager
janne@notstanding.com

Kiki Verschueren

Tourmanager / communicatie
kiki@notstanding.com

Bram Vandeghinste

Technische coördinatie
bram@notstanding.com

Flore Roggeman - Frans Brood Productions

Spreiding
flore@fransbrood.com

Not Standing vzw

Beversesteenweg 78
8800 Roeselare
BELGIUM
BTW: BE 0849 019 917

Website

<https://notstanding.com>

Facebook

<https://www.facebook.com/alexandervantournhoutofficial>

Instagram

<https://www.instagram.com/alexandervantournhout/>

Vimeo

<https://vimeo.com/user15396321>

Youtube

<https://www.youtube.com/channel/UCYJuD22fASxeAqx-mdtyJUw>

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief

<https://bit.ly/newsletternotstanding>